

49205211 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์นิพนธ์อีสาน,วรรณกรรมอีสาน,ประวัติศาสตร์อีสานสมัยใหม่,อัตลักษณ์
อนุชิต สิงห์สุวรรณ : ประวัติศาสตร์นิพนธ์อีสาน พ.ศ.2475 ถึงสิ้นทศวรรษ 2520.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ยงยุทธ ชูแว่น.211 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการของประวัติศาสตร์นิพนธ์อีสานในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2475 ถึงสิ้นทศวรรษ 2520 โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแนวการเขียน และเนื้อหาของงานเขียนประวัติศาสตร์ของคนอีสาน และศึกษาถึงการรับรู้ของคนอีสานที่มีต่อท้องถิ่นและชนกลุ่มอื่นที่ปรากฏในงานเขียนทางประวัติศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.2475 ถึง พ.ศ.2500 บรรยายกาทางการเมืองของสังคม“รัฐประชาชาติ”ที่ให้ความสำคัญต่อประชาชน และการแพร่ขยายของความคิดชาตินิยมในภูมิภาค ได้กระตุ้นให้คนอีสานเขียนประวัติศาสตร์“อีสาน-ลาว” ที่ผูกพันกับศูนย์กลางอำนาจทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง โดยได้มีการรื้อฟื้นงานเขียน“พื้น/พงสาวดาร”ดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ เช่น “เพชรพื้นเมืองเวียงจันทร์”ของทองพูล ครีจักร ได้เรียบเรียงขึ้นมาจาก“พื้นเวียง”เรื่องราวของการปลดแอกก๊กอิสรภาพของเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทร์ และในสมัยนี้ได้เริ่มมีการเขียนประวัติศาสตร์สมัยใหม่บ้างแล้ว เพื่อนำเสนอถึงเรื่องราวของท้องถิ่นให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น เช่น“ประวัติวัดสุปฏิหาราม”ของสมเด็จพระมหาวิระวงศ์(อ้วน ดิสโส)เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองอุบลราชธานี นอกจากนี้ยังมีงานเขียนเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมอีสานที่ผ่านการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เช่น “ประเพณี โบราณ ไทยอีสาน”ของปรีชา พิณทอง ในส่วนของกรรับรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น“ความเป็นอีสาน”คือ สำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งทางการเมืองของรัฐไทย และการมีวัฒนธรรมร่วมกับลาว แต่มีการรับรู้ถึงความเหนือกว่า“ลาว”ที่ตกเป็นอาณานิคมชาติต่างด้าวอย่างฝรั่งเศส

ต่อมาในช่วงพ.ศ.2500 ถึงสิ้นทศวรรษ 2520 เป็นช่วงสมัยแห่ง“การพัฒนา” การพัฒนาของรัฐได้เชื่อมโยงพื้นที่ทางกายภาพ และความรู้สึกนึกคิดของคนอีสานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับส่วนกลาง ส่งผลให้คนอีสานเขียนประวัติศาสตร์“อีสาน”ที่สัมพันธ์กับอำนาจรัฐไทยมากขึ้น โดยในสมัยนี้มีงานเขียนประวัติศาสตร์สมัยใหม่ที่บอกเล่าความเป็นมาของเมือง จังหวัดกันอย่างแพร่หลาย ที่สำคัญคือ “ประวัติศาสตร์อีสาน”ของเดิม วิทยาลัยพจนกิจ และยังพบเห็นถึงความสืบเนื่องของ “พื้น/พงสาวดาร”ในยุคนี้ แต่ได้มีการอธิบายภายใต้อำนาจรัฐไทยยิ่งขึ้น เช่น ผลงานของพระอาริยานุวัตร เขมจารี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาค้นคว้าทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอีสานเพิ่มขึ้นด้วย ในส่วนการรับรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นนั้น“ความเป็นอีสาน”คือ การเป็นส่วนหนึ่งทางการเมืองของรัฐไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นแบบเฉพาะของตัวเอง ซึ่งในอดีตได้รับอิทธิพลมาจาก “ลาว” แต่การรับรู้เกี่ยวกับประเทศลาวในปัจจุบันมี“ความค้อยกว่า”อีสานในทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะลาวถูกรอบงำด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

49205211: MAJOR: HISTORY

KEYWORDS: ISAN HISTORIOGRAPHY/ ISAN LITERATURE/ MODERN ISAN HISTORY/
IDENTITY

ANUCHIT SINGHSUWAN: ISAN HISTORIOGRAPHY, A.D. 1932 - 1970S.

THESIS ADVISER: ASSO. PROF. YONGYUT CHUWAEN. 211 pp.

This thesis aims at making a study on the historical development of Isan or northeastern historiography during 1932 to the end of the eightieth decade of the twentieth century A.D. The major focus is on the study of the styles and contents of the historiography or the writing of history written by Isan people including the critical study emphasized on the perception of Isan people toward themselves and local as well as the others coming out of their historiographies.

The result taken from this study points to that the concepts of citizenship and nationalism as the ideas spread throughout the region derived from the larger political dynamics of Siamese "nation-state" during A.D. 1932 to 1957. Importantly, it was the milieu of this period that encouraged many Isan iterates to construct a number of the "Isan-Lao" history concentrated writings binding up with the authority centre located on the left banks of the Mekong River. These writings were also rewritten and edited from the so-called "Puen/Phongsawadan" texts which were the traditionally historical records, for instance, *Thongpoon Crijakra's "Phet Puen Muang Vientian"* rewritten from authentic documents of the "Puen Vieng" texts by describing the warfare on the Lao liberation was lead by King Anuwong of Vientian. Furthermore, it was a beginning period of the modern Isan historiography that the northeastern history were gradually composed to present public with the more profound and sophisticated aspects, for instance, *Somdej Phra Maha Weerawong (Auan Tisso)'s "Prawat Wadsupattanaram"* or a history of Supattanaram royal temple which actually was the social and political history of Ubolrajathani province within the larger influence and milieu of Siam. In addition, there were a numbers of the social and cultural writings of the northeastern society investigated much more systematically, for instance, *Preecha Pinthong's "Prapenee Thai Isan"* or the ancient tradition of the Isan-Thai. It can be said that the perception of northeastern people regarding to their "Isanhood" or the image of Isan drawn out of the historiographies written during A.D. 1932 to 1957 was to belong the political senses as a part of Thai state's imagined community but, conversely, the cultural senses and identity originated in the common root of the Lao kingdom of Lan Chang. However, they also perceived Laos' inferiority as becoming French colony.

The latter period between 1957 to the end of the eightieth decade of the twentieth century was the stage of modernization of Thai society as a whole which also was this time when the physical and mental geography of Isan people were firmly united with the centralized authority of Bangkok as well as the Isan authors and historians were molded from the milieu of this period to more construct the "Isan" histories were bound up with the authority centre located at Bangkok. There were also a number of the comprehensive histories of city and province across the region in term of the so-called modern historiography written and published during this period, distinctively, a master piece of *Teom Wipakpotjanakit's "Prawatsad Isan"* or the Isan History. Furthermore, the historiography in style and content of "Puen/Phongsawadan" were still continued and reinterpreted under the context of the centralized power of Thai state, for instance, the various writings of *Pra Areeyanuwatra Khemajaree* as well as the Isan studies on cultural and social topics were much more constructed and published. It can also be concluded that the perception of northeastern people regarding to their "Isanhood" or the image of Isan drawn out of the historiographies written during this period was to belong of the political senses as a part of Thai state's imagined community and the cultural senses of the distinctive identity partly influenced from Lao. On the other hand, they also perceived Laos' inferiority occupied by communism.

Department of History

Graduate College, Silpakorn University

Academic year 2010

Student's signature.....

Thesis Adviser's signature

กิตติกรรมประกาศ

หากการศึกษาประวัติศาสตร์ คือ การสืบสาวเรื่องราวในอดีตของ“คนส่วนใหญ่”แล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับร่องรอยความทรงจำในอดีตของคน อีสานที่ถูกบันทึกไว้ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การเข้าใจ“ตัวตน”ของคนอีสานอันเป็นเป้าหมายในอุดมคติ แต่ การศึกษาเรื่องราวของ“คนส่วนใหญ่”นี้ไม่สามารถสำเร็จลงได้ถ้าขาด“ปัจเจกชน”หรือ“ใครบางคน” ที่คอยช่วยเหลือและเกื้อหนุนในตลอดระยะเวลาของการสร้างผลผลิตทางวิชาการฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ “ใครบางคน”ที่ได้อบรมสั่งสอนให้มีความรู้และขนบวิธีคิดทางด้านวิชา ประวัติศาสตร์ ทั้งสำนักเก่า ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสำนักใหม่ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คุณค่าทางวิชาการที่ปรากฏถึงแม้จะมีเพียงน้อยนิดแต่ เป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดที่ผู้เขียนจะมอบให้เป็นมรดกวิชาการแด่คณาจารย์ทุกท่านจากสำนักทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ.ดร. วรพร ภู่งศ์พันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ“ใครบางคน”ที่ทำให้“รู้”และ“รัก”ในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้แก่ ผศ. ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ ผศ.สมชาติ มณีโชติ “คุณครู”ทั้งสองที่ได้ปูทางองค์ความรู้ตามวิถีทางของ ประวัติศาสตร์ รศ.ยงยุทธ ชูแว่น อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความอดทนสูงต่อความเกียจคร้าน ความไม่ ตรงต่อเวลา และความตื่นเงินทางปัญญาของผู้เขียน เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อคณาจารย์ทั้ง สามท่าน ผู้เขียนขอปวารณาตนว่าจะใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่เพื่อขยายพรมแดนความรู้ของ “อีสานศึกษา”สืบไป

ขอขอบคุณ“ใครบางคน”ที่ให้นิยามในความเป็นเพื่อนแตกต่างกันออกไป ได้แก่ คุณ ดารา คุณกัญญา คุณภร ภูผิวง เพื่อนที่อยู่ยากเมื่อผู้เขียนนำความยากยุ่งไปให้,คุณอิสสระ ดวงเกต เพื่อนผู้ร่วมสร้างชุมชนอีสานในจินตนาการท่ามกลางความโดดเดี่ยวในโลกแห่งวัตถุ, คุณอภิรดี แซ่โส เพื่อนที่ปรึกษาในยามไร้คนปรึกษา,คุณนกรินทร์ ทาโยธีและครอบครัว น้องชายที่มอบความ อบอุ่นในยามที่ผู้ศึกษาเหนื่อยล้า จนทำให้รู้สึกได้ว่า“มหาสารคาม”เป็นบ้านหลังที่สองอย่างแท้จริง

ใครบางคนที่ให้ชีวิตและปลุกฝังความเป็นมนุษย์นับตั้งแต่แรกเริ่ม ใครบางคนที่ทำให้ทุก สิ่งอย่างไม่เคยปฏิเสธ และใครบางคนที่ยืนอยู่เบื้องหลังม่านเวทีแห่งความสำเร็จตลอดมา ผู้เขียนขอ กราบขอบพระคุณ“ใครบางคน”ทั้งสองท่าน คือ “คุณพ่อ”และ“คุณแม่” หากกรรมดีในวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้มีอยู่บ้าง และหากมีกรรมดีที่กำลังเกิดขึ้นกับตัวลูกในอนาคต ลูกขอให้เป็นกุศลกรรมที่นำมา สู่ความภาคภูมิใจของตัวท่านทั้งสองที่มีตัวลูกชายคนนี้ สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณ “คนหลายคน”ที่ เป็นแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ “คนอีสาน”คนจนผู้ยิ่งใหญ่ทุกผู้ทุกนาม